

מקור ראשון

אם מתווה הנשיא יידחה, נצטרך לקיים משאל עם

המתווה של הנשיא הרצוג לא עונה על ציפיות כלל הצדדים, וככל הנראה הוא לא יביא לפתרון המשבר. לכן ראוי לשקול את האפשרות לעריכת משאל עם כאסטרטגיית יציאה מן המשבר

מאת פרופ' קובי מיכאל, ד"ר אורי ורטמן / כ"ז באדר ה'תשפ"ג (20/03/2023)

מתווה הנשיא יצחק הרצוג שהוצג בשבוע שעבר הוא ניסיון אמיץ להגיע לפשרה בין הניצים, ולשים סוף למשבר העמוק שנפער בעם ישראל בחודשיים האחרונים. ההפגנות הסוערות, הקריאות לסרבנות, והמשך הקיטוב בעם גורמים לאויבינו לחכות ידיהם בהנאה, וכפי שראינו בשבוע שחלף באירוע הביטחוני בו נתפס וחוסל מחבל מלבנון, לגלות תעוזה בניסיונות לפגוע בבטן הרכה של ישראל, תוך מחשבה כי החזון הציוני הולך ומתפורר. בטהראן, בדמשק ובביירות רק מקווים שישראל תתדרדר למשבר חוקתי שיפורר עוד יותר את החברה הישראלית, ושתפרוץ מלחמת אחים שתביא לסופה המוחלט של מדינת היהודים.

נכון, מתווה הנשיא אינו עונה על רצונותיהם ושאיפותיהם של כלל הצדדים. בקואליציה אכן יכולים לטעון בצדק שהמתווה המקורי שהוצע ע"י שר המשפטים יריב לוין מהווה תיקון אמיתי של מערכת היחסים בין הרשויות, תוך החזרת עטרה ליושנה לימים בהם בית המשפט העליון לא התערב בצורה מוגזמת, עידן שכאמור החל בתקופת האקטיביזם השיפוטי בהובלת הנשיא לשעבר פרופ' אהרון ברק. גם בסוגיית היועצים המשפטיים, אשר רבים טוענים כי התנהלותם מכבידה על תהליך קבלת ההחלטות, משאיר מתווה הנשיא את המצב הנוכחי בו היועמ"שים, אשר לא נבחרו ע"י העם, פועלים מתוך סמכות אך ללא אחריות.

אולם למרות זאת, מתווה הנשיא אכן מציע שינויים שבקואליציה יכולים לברך עליהם, כאלו שבאמת מוסיפים איזון בין הרשויות ומחלישים משמעותית את האקטיביזם השיפוטי. למשל, חוקי היסוד יתקבלו בארבע קריאות, כאשר לאחרונה דרוש יהיה רוב של 70 ח"כים ובמקרים מיוחדים של 80 ח"כים, וזאת במטרה שחוקי היסוד יזכו לגיטימציה רחבה של הכנסת. בנוסף, על פי מתווה הנשיא, בית המשפט העליון לא יוכל יותר לבטל חוקי יסוד, אלא רק חוקים רגילים, וגם כאן ברוב של שני שלישים ובהרכב של 11 שופטים, ולא בהרכב קטן וברוב רגיל כפי שקורה היום. הישג חשוב משמעותי נוסף למצדדי הרפורמה הוא צמצום "עילת הסבירות" בנוגע להחלטות בנושאי מדיניות הממשלה ומינוי השרים.

...

פרופ' קובי מיכאל הינו חוקר בכיר במכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS)

ד"ר אורי ורטמן, חוקר במכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS) באוניברסיטת תל-אביב, ועמית מחקר באוניברסיטת דרום וויילס בבריטניה

למאמר המלא:

<https://www.makorrishon.co.il/opinion/593737/>